

گزارش برنامه معرفی و نقد کتاب

"رهبری حکمت محور در نظام تعلیم و تربیت اسلامی"

دانشگاه امام صادق (ع)
پردیس خاوران

دفتر نشر متون علمی حوزه معاونت پژوهشی
و فناوری دانشگاه امام صادق (ع) پردیس خاوران
برگزار می نماید:

معرفی و نقد کتاب

رهبری حکمت محور
در نظام تعلیم و تربیت اسلامی

مؤلف: دکتر نیره رحمانی

ناقدان

دکتر سید حمیدرضا علوی

استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید باهنر کرمان

دکتر مهدی فاتح راد

عضو هیئت علمی پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت
دانشگاه صنعتی شریف

سه شنبه: ۱۴۰۰-۱۱-۰۵

ساعت: ۱۴-۱۶

پیوند ورود: <https://vc.isuw.ac.ir/ch/webinar>

فهرست مطالب

.....	مقدمه
.....	معرفی کتاب
.....	گزارش علمی برنامه
.....	گزارش عملکرد اجرایی
.....	ارزیابی برنامه
.....	پیوست ها

مقدمه

دفتر نشر متون علمی حوزه معاونت پژوهشی و فناوری به منظور معرفی آثار منتشره، ترغیب مخاطبان، تبیین اهمیت و معرفی آثار ارائه شده برای چاپ به صورت کتاب و کشف نقاط قوت و ضعف آن‌ها اقدام به برگزاری سلسله برنامه‌های «معرفی و نقد کتاب» نموده است. برنامه «معرفی و نقد کتاب» رهبری حکمت محور در نظام تعلیم و تربیت اسلامی «یکی دیگر از این مجموعه برنامه‌هاست. این کتاب توسط دکتر نیره رحمانی به رشته تحریر درآمده است. ناقدان این برنامه جناب آقای دکتر سید حمیدرضا علوی استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید باهنر کرمان و دکتر مهدی فاتح راد عضو هیئت علمی پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت دانشگاه صنعتی شریف بودند. این برنامه در روز سه شنبه ۵ بهمن ۱۴۰۰ به مدت ۲ ساعت، از ساعت ۱۴ تا ۱۶ با حضور اساتید محترم و دانش‌آموختگان و دانشجویان دانشگاه‌های مختلف به صورت مجازی در فضای اسکای روم برگزار شد.

معرفی کتاب

کتاب «رهبری حکمت محور در نظام تعلیم و تربیت اسلامی» تألیف خانم دکتر نیره رحمانی برگرفته از پایان نامه مقطع دکتری ایشان به راهنمایی دکتر نیکو دیالمه بوده است که ان شاءالله به همت انتشارات دانشگاه امام صادق (ع) و پردیس خاوران به چاپ خواهد رسید.

فصول کتاب:

• فصل اول: بحث و بررسی درباره مفهوم حکمت در علوم متعارف

- حکمت در ادیان مختلف
- رویکردهای نظریه‌پردازی شناختی در حوزه حکمت (فلسفی، تلویحی، تصریحی)
- مفهوم‌شناسی حکمت
- مقایسه مفهوم حکمت با سایر مفاهیم مشابه

• فصل دوم: رهبری حکمت محور در سازمان‌های آموزشی

- بایستگی حکمت در سازمان‌های آموزشی
- اهمیت حکمت در رهبری
- دیدگاه‌های مطرح در حیطه رهبری حکمت‌محور
- مفهوم رهبری حکمت‌محور در سازمان‌های آموزشی

• فصل سوم: حکمت از منظر آموزه‌های اسلامی

- اهمیت و ارزش حکمت در اسلام
- عوامل مؤثر بر اکتساب حکمت
- آثار و پیامدهای حکمت
- مفهوم‌شناسی حکمت در اسلام

• فصل چهارم: رهبری مدرسه حکمت محور از منظر آموزه های اسلامی

- جایگاه مفهومی حکمت در رهبری
- دریافت کنندگان حکمت
- مؤلفه های رهبری حکمت محور
- عوامل مؤثر بر رهبری حکمت محور

خلاصه کتاب:

حکمت مقوله‌ای است که در امر هدایت و تربیت انسان‌ها، در کنار موعظه و مجادله مورد توجه قرآن کریم قرار گرفته است و از پیامبر اکرم(ص) خواسته شده که مردم را به وسیله حکمت به سوی خدا دعوت کند: ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَ جَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ؛ مردمان را به راه خدای خود، با حکمت و دانایی، و با وعظ نیکو فراخوان و (چون کار به مجادله کشد) با آنان به بهترین گونه مجادله و گفتگو کن(نحل، ۱۲۵). یکی از جدیدترین رویکردها به رهبری که می‌تواند پاسخگوی مسائل امروزی باشد، رهبری حکمت‌محور است. منظور از حکمت در اسلام، بینشی است مبتنی بر وحی، هماهنگ با فطرت که با رویکرد پیشگیرانه و ملازم با رشد، بر اساس استدلال عقلانی و در راستای سعادت انسان؛ در فعل آدمی تجلی می‌یابد و استحکام مطابق با واقع را در تمامی امور مورد توجه قرار می‌دهد. لذا حکیم به کسی گفته می‌شود که با بکارگیری علم صحیح، فرایند کارهای خود را به گونه‌ای تدبیر می‌کند که مرحله به مرحله می‌داند چه کاری را در چه جایگاهی و با توجه به چه نتایجی انجام دهد. بررسی مفهوم حکمت در آیات قرآن کریم، نشان‌دهنده جایگاه حکمت در رهبری است (انعام، ۸۵-۸۹).

براساس این مفهوم و تجزیه و تحلیل مصادیق آن در نظام آموزشی، الگوی رهبری حکمت‌محور از ۴ مؤلفه عقلانیت و حیانی، استحکام‌بخشی ناظر به واقع، پیشگیری رشد‌مدار، عملیاتی‌سازی بهنگام و دو عامل درون مدرسه‌ای، برون مدرسه‌ای تشکیل شده است. از این رو مفهوم رهبری حکمت محور در نظام تعلیم و تربیت، فرایند اعمال نفوذ و هدایت معطوف به هدف در کلیه امور معرفتی و عملی نظام آموزشی است که در هر لحظه بهنگام و به اقتضای مصلحت محیط و عواملی که در این نظام مؤثرند(چه درونی و چه بیرونی) با بهره‌گیری از عقلانیت و حیانی و نگاه پیشگیرانه مبتنی بر رشد عملیاتی می‌شود و استحکام ناظر به واقعیت را در تمامی ابعاد مدنظر قرار می‌دهد.

گزارش علمی برنامه

معرفی و نقد کتاب "رهبری حکمت محور در نظام تعلیم و تربیت اسلامی" با حضور دکتر نیره رحمانی از دانش‌آموختگان پردیس و مؤلف اثر و همچنین با حضور جناب آقای دکتر سید حمیدرضا علوی استاد گروه علوم تربیتی دانشگاه شهید باهنر کرمان و دکتر مهدی فاتح راد عضو هیئت علمی پژوهشکده سیاستگذاری علم، فناوری و صنعت دانشگاه صنعتی شریف به عنوان ناقدان اثر مذکور در فضای مجازی برگزار شد.

دکتر نیره رحمانی ضمن بیان خلاصه ای از این اثر که در حقیقت برگرفته از پایان نامه مقطع دکتری ایشان به راهنمایی دکتر نیکو دیالمه بوده است؛ به بررسی چرایی انتخاب این عنوان "رهبری حکمت محور" پرداخت و از دلایل انتخاب این موضوع به ۱. نیازهای منتج از شتاب تحولات پیرامونی و وقوع مسائل نوپدید و ۲. اشاره به حکمت به مثابه روش و محتوای آموزشی در آموزه های اسلامی اشاره کرد.

دکتر نیره رحمانی در این برنامه به ذکر خلاصه‌ای از فصول کتاب شامل بحث و بررسی درباره مفهوم حکمت در علوم متعارف، رهبری حکمت‌محور در سازمان‌های آموزشی، حکمت از منظر آموزه‌های اسلامی و همچنین رهبری مدرسه حکمت محور از منظر آموزه‌های اسلامی پرداخت.

وی در همین راستا و در خلال فصل اول کتاب به تشریح و توصیف مواردی چون حکمت در ادیان مختلف، رویکردهای نظریه پردازی شناختی در حوزه حکمت، مفهوم شناسی حکمت و مقایسه مفهوم حکمت با سایر مفاهیم مشابه مبادرت کرد.

دکتر رحمانی در ادامه و در قالب فصل دوم مواردی چون اهمیت حکمت در رهبری، بایستگی حکمت در سازمان‌های آموزشی، مفهوم رهبری حکمت محور در سازمان‌های آموزشی و دیدگاه‌های مطرح در حیطه رهبری حکمت محور را تشریح و تبیین کرد.

وی سپس ضمن بیان عوامل مؤثر در اکتساب حکمت شامل بعد معرفتی، بعد عملی مشتمل بر اعمال جوانجی و بعد عملی مشتمل بر اعمال جوارحی، آثار و پیامدهای حکمت را در دو محور پیامدهای فردی و اجتماعی برشمرد و به مفهوم شناسی حکمت پرداخت.

مؤلف کتاب رهبری حکمت محور در نظام تعلیم و تربیت اسلامی در ادامه ضمن بیان مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر به تبیین مفهوم شناسی حکمت به صورت تفصیلی پرداخت و به مفهوم حکمت در لغت، اصطلاح، قرآن و روایات مبادرت کرد و در همین راستا افزود: منظور از حکمت در اسلام بینشی است مبتنی بر وحی، هماهنگ با فطرت که با رویکرد پیشگیرانه و ملازم با رشد بر اساس استدلال عقلانی و در راستای سعادت انسان در فعل آدمی تجلی می‌یابد و استحکام مطابق با واقع را در تمامی مراحل مورد توجه قرار می‌دهد.

وی در ادامه و در قالب فصل چهارم کتاب به تشریح رهبری مدرسه حکمت محور پرداخت و در این راستا مواردی چون عقلانیت و حیانی، استحکام بخشی ناظر به واقع، پیشگیری رشد مدار و عملیاتی سازی به هنگام را تشریح کرد.

در ادامه دکتر علوی، ناقد جلسه، به اهمیت مفهوم حکمت پرداخت و اثر مذکور را به سبب پرداختن به این مفهوم اساسی، عالمانه و اندیشمندانه دانست و افزود: این اثر بسیار ارزشمند است و با نام دانشگاه و انتشارات آن هم خوان و هماهنگ است. البته بهتر است مشخص شود که این اثر برای چه مقطعی است برخی از بخش‌های آن بسیار تخصصی نگاشته شده است.

وی در ادامه به فصول مختلف کتاب اشاره کرد و خاطرنشان نمود: فصل دوم کتاب بیشترین ارتباط موضوعی را با کتاب داشت. محتوای کتاب نوآورانه و حاوی مطالب جذاب بود. دو فصل ابتدایی مقدمه ای برای دو فصل دیگر بود که برخی از بخش‌های مقدمه به صورت ثقیل بیان شده بود.

دکتر علوی در ادامه به برخی اشکالات شکلی اثر مذکور اشاره نمود و تصریح کرد: در این اثر برخی از واژه‌ها نیاز به ترجمه ندارد. ذکر منبع هم در ابتدا و هم انتهای پاراگراف لازم نیست و برخی از از مصادیق و ضمامین چندین بار تکرار شده که لازم است حذف شود.

سپس دکتر فاتح راد، ناقد دوم ضمن اشاره به اینکه این اثر حرکت اولیه در مقوله حکمت است؛ پیشنهاد داد: بهتر است در ابتدای موضوع واژه درآمدی بر اضافه شود و به جای واژه حکمت محور از واژه حکمت بنیان استفاده شود و در کتاب به موضوع تقدم تزکیه بر تعلیم پرداخته شود.

وی در ادامه ضمن تأکید بر اهمیت موضوع حکمت خاطرنشان نمود: لازم است در فضای حکمت به عرصه میان رشته‌ای و فرا رشته‌ای پردازیم و با موضوع حکمت ظرفیت علم و فناوری را به سمت ارزش‌ها سوق دهیم.

گزارش عملکرد اجرایی

اقدامات انجام شده قبل از برنامه

- برنامه ریزی در خصوص زمان برگزاری نشست و هماهنگی با نویسنده و ناقدان محترم
- تهیه پوستر مناسب برنامه
- تهیه گواهی ارائه نقد در برنامه
- استخراج رزومه نویسنده و ناقدان و تلخیص آن برای ارائه حین برنامه
- تهیه پاور مناسب برنامه
- اطلاع‌رسانی عمومی و اعلام زمان و لینک ورود به برنامه
- هماهنگی با معاونت اداری جهت درج پوستر در صفحه اول سایت و سیدا
- هماهنگی جهت تهیه خبر از برنامه
- پیگیری دریافت پاور خلاصه کتاب از نویسنده
- پیگیری مجدد هماهنگی زمان برنامه با ناقدان
- تهیه دعوتنامه و ارسال آن از طریق کارتابل و ایمیل و ...
- انجام هماهنگی های لازم برای آماده سازی فضای اسکای روم
- هماهنگی با معاونت پژوهشی به منظور ضبط صدا
- ارائه گزارش مالی حق الزحمه ناقدان

اقدامات به عمل آمده پس از برگزاری برنامه

- تهیه و تنظیم گزارش فعالیت های برنامه

ارزیابی برنامه

تعداد حاضرین و شرکت کنندگان اعم از اساتید، دانش آموختگان و دانشجویان در این برنامه نسبت به برنامه های پیشین کاهش داشت که می توان قرین شدن این برنامه را با امتحانات پایان ترم اول تحصیلی و نیز

برگزاری نشست نقد پیش از چاپ و انتشار کتاب در مجامع علمی و دانشگاهی را از دلایل این کاهش شرکت کنندگان دانست.

در این برنامه علاوه بر معرفی کتاب حاضر و دانش افزایی در حیطه آن، نقدهای مثبت و منفی مفیدی جهت تکمیل مباحث این کتاب، ارائه شد و نقاط قوت و ضعف این کتاب بازگو گردید. از این رو نویسنده محترم می تواند قبل از چاپ کتاب اقدام به رفع نقاط ضعف و برطرف ساختن اشکالات مطرح شده از سوی ناقدان محترم مبادرت ورزد. از سویی دیگر روند ادامه این تحقیق و مسیر تحقیق‌های بعد ترسیم گشت و شرکت کنندگان به مطالعه این کتاب و تحقیق بیشتر در این زمینه ترغیب شدند.

اجرای چنین برنامه‌هایی در شرایط بحرانی بیماری کرونا و دورکاری مطمئناً خالی از مشکلات و موانع قبل و حین اجرای برنامه نیست البته با توجه به کسب تجارب وسیع در برگزاری برنامه‌های متعدد در چنین شرایطی، موانع و مشکلات هموارتر گردیده و فرایند برگزاری برنامه‌ها سهل تر شده است. خداوند را شاکریم که به مساعدت معاونت محترم پژوهشی و تلاش و پشتیبانی‌های مدیر کل محترم و همت مدیر دفتر نشر متون علمی این برنامه بسیار عالی برگزار گردید.

پیوست ها

26:01

پردیس خواهران دانشگاه امام صادق(ع) « نشست علمی معاون

نشست علمی معاونت پژوهش و فناوری
خدمت کلیه اساتید، پژوهشگران، دانشجویان و مهمانان
گرامی سلام و خیر مقدم عرض می نمایم.

بعد از آقای دکتر علوی در خدمتم.

سید حمیدرضا علوی

عکس من علوی است

فاطمه جعفری

اللهم صل علی فاطمه و ابیها و بعلها و بنیها و سرالمستودع فیها
بعد ما احاط به علمک

پیام خود را وارد کنید